

els riu, però cada vegada va ser durant el meu primer viatge pel desert del **Sàhara**. Un dia, en haver travessat el gran llac salat de Chott El-Djerid —res d'aquests tots-terrenys que menen els

Gabriel Bibiloni

és a dir una part del tot, i convé que això continuï essent així, perquè en ciència els termes i els conceptes han de ser clars. Resulta, però, que el 1982 l'Estatut d'autonomia del País Valencià, per raons que estaven a mitjan camí entre la tradició i el joc brut polític, en lloc de designar la llengua amb el nom que en circumstàncies de normalitat política hauria rebut, li va donar el de *valencià*, tot establint que «Els dos *idiomes* oficials de la Comunitat Autònoma són el valencià i el castellà». Com que el que és normal en tot el món és que allò que les lleis declaren oficial no és una varietat dialectal sinó una llengua, a partir de la promulgació de l'Estatut valencià del 82 hom ha considerat —ha estat prudent i necessari considerar— que en l'ordenament jurídic d'aquesta comunitat el terme *valencià* no és més que un sinònim de català, és a dir una altra manera de denominar la llengua que es parla entre Salses i Guardamar. El mateix diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans dona ara al mot *valencià* el sentit de «dialecte occidental del català parlat al País Valencià» i també l'altre

altre. En recorda als barrancs de Sierra Morena i al delta de l'Ebre, prop d'Amposta, n'he vist un parell d'immensos, que estan protegits com arbres singulars i a Montuiri, sembrats,

hi ha tot les mels d'abenes procedents del seu pol·len n'agafin les propietats tòxiques. He sabut que hi ha, però, «baladres beneïts». A l'herbari virtual de la **UIB**

crisi, i dos teclats que tenen set/ en es cocons fan un glopet./ Flors de baladre en un torrent / no es venen per deu/ ni per cent».

Climent Picornell, professor de la UIB

Idioma valencià

En el món de la filologia el valencià és una de les varietats geogràfiques de la llengua catalana,

sentit político-jurídic («al País Valencià, llengua catalana»), una operació que a les Balears és innecessària. La mateixa Acadèmia Valenciana de la Llengua ha establert que *valencià*, *català*, *idioma valencià*, *llengua valenciana* i *llengua catalana* són denominacions equivalents. D'altra banda, un bon nombre de sentències judicials, i d'alt nivell, han donat plena validesa a aquesta equivalència.

Alguns creiem fermament que l'exclusió a l'Estatut del 82 del nom general i acadèmic de la llengua va ser un gran error, perquè va possibilitar —en contrast clar amb el que va passar a les Illes— una dinàmica d'intoxicació i d'obstaculització de la recuperació de la llengua que no ha cessat. Però és comprensible que, una vegada comès l'error, la consideració de *valencià* com a nom de tot l'idioma, i no d'una simple varietat dialectal, era necessària. Discrepam amb alguns col·legues valencians sobre la qüestió de si aquest altre nom de la nostra llengua s'ha de considerar un fet excepcional i provisional de l'àmbit jurídic valencià o una denominació definitiva i al mateix nivell que l'altra; però això és una altra qüestió.

Arran de la discussió del nou Estatut d'autonomia del País Valencià s'ha produït una confrontació entre dues opcions que han estat presentades com a

antagòniques o amb una càrrega diferencial elevada: *valencià* i *idioma valencià*. Però la realitat és que els enunciat «el valencià és l'idioma oficial de...» i «l'idioma valencià és l'oficial de...», que són els que estaven en pugna, són estrictament equivalents. En els dos casos el valencià és considerat un idioma. Aquesta confrontació ha amagat la disjuntiva real, que no era altra que explicitar o no explicitar en el text jurídic que el *valencià* és la mateixa llengua que el *català*, atès que substituir valencià per català era diguem-ne difícil.

Una vegada l'Estatut aprovat, els mitjans de comunicació de tot el país, començant pels més importants, s'han llançat a vociferar, amb tanta insistència com manca de responsabilitat, que s'ha consagrat la secessió legal de la llengua i perles per l'estil. Això no sols és fals sinó que crea un estat d'opinió gens convenient: no convé que ho creguin els catalanoparlants, i, fins i tot, no convindria que ho arribassin a creure els jutges. Ara les coses no estan pitjor que abans, sinó, en tot cas, igual. Amb el nou Estatut res no impedeix de continuar mantenint, com han fet els tribunals, que *valencià* i *català*, *idioma valencià* i *idioma català* són sinònims. Però és que, fins i tot, les coses es poden mirar de tal manera que la fórmula *l'idioma valencià* sigui menys secessionista que la fórmula el

valencià, en què hi ha una clara substantivació. En el sintagma *l'idioma valencià* el mot *valencià* pot ser un adjectiu, qualificador del substantiu idioma, equivalent al complement dels valencians o del País Valencià. *Idioma valencià* pot ser el subjecte de la frase impecable, en tots els sentits, *l'idioma valencià és el català*. Una frase sintàcticament equivalent a el *president valencià* [del País Valencià] és *Francisco Camps*. Vaja, que les coses es poden enfocar de diverses maneres. Aquesta és una, i aquí queda per si pot servir en alguna situació en què calguin arguments. Pot ser que qualque socialista pretengui utilitzar aquest article per a justificar el seu partit, que aquests dies ha rebut de valent de part dels defensors de la llengua. I ha rebut amb raó, perquè el PSOE és el gran responsable que s'hagi perdut una oportunitat històrica de resoldre aquest conflicte sagnant, car amb altres partits tenia majoria suficient al Congrés per a fer-ho. Però alerta: l'error dels socialistes valencians és haver pretès de fer-nos creure que la unitat de la llengua es defensava únicament dient *valencià* i no *idioma valencià*, una pretensió que faria riure si no fos que les coses no estan per a rialles. Fins que una ordre de Madrid els va fer posar la parauleta en litigi i callar.

Gabriel Bibiloni, professor de la UIB